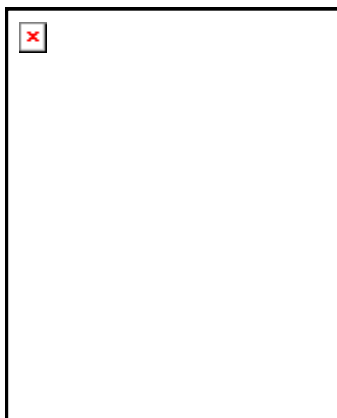

*Elə yaşamalı ki,
öländən sonra da yaşayasan!*

Qəhrəman Abdulla oğlu Ağayev
(09.01.1938—17.04.2005)

Ağayev Qəhrəman Abdulla oğlu 9 yanvar 1938-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Ağcabədi rayonunun Hüsülü kəndində ziyalı ailəsində anadan olmuşdur.

Q.A. Ağayev Ağcabədi rayonu Hindarx orta məktəbini bitirdikdən sonra Azərbaycan Dövlət Universitetinin (hal-hazırda Bakı Dövlət Universiteti) fizika-riyaziyyat fakültəsinin fizika ixtisasına qəbul olmuşdur. O, 1961-ci ildə Azərbaycan Dövlət Universitetinin fizika fakültəsini bitirdikdən sonra işləmək üçün Azərbaycan Elmlər Akademiyasının Yesman adına Energetika İnstitutuna göndərilmişdir. Q.A. Ağayev bir il həmin institutda kiçik elmi işçi işləmiş və 1962-ci ildə Azərb.EA Kimya İnstitutunun (hal-hazırda Qeyri-üzvi və Fiziki-kimya İnstitutu) tələbnaməsi əsasında görkəmli alim Xudu Məmmədovun rəhbərlik etdiyi «Kristallokimya» laboratoriyasına kiçik elmi işçi vəzifəsinə köçürülmüşdür. O dövrdə X.Məmmədov yaratdığı elmi istiqamətlərdən biri olan elektroqrafiya üsulu ilə nazik yarımkeçirici təbəqələrin quruluşunun öyrənilməsini gənc Q.A. Ağayevə tapşırır. Q.Ağayev qısa vaxt ərzində mürəkkəb fiziki tədqiqat üsullarından biri olan elektroqrafiya üsulunu yüksək səviyyədə öyrənməklə yanaşı, monokristal nazik təbəqələrin alınma texnologiyasını təkmilləşdirir. Həmçinin nazik tə-

bəqələrdən alınmış müxtəlif növ elektronqramların aşkarlanması üçün xüsusi üsullar hazırlayır. Qısa vaxt ərzində nazik təbəqələri alınmış yarımkeçiricilərin quruluşunu yüksək dəqiqliklə təyin edir, bu üsul və elmi nəticələri keçmiş SSRİ-nin və digər xarici ölkələrin ən nüfuzlu jurnallarında nəşr etdirir.

Gənc tədqiqatçı Q.A.Ağayev elmi fəaliyyəti SSRİ EA Kristalloqrafiya İnstitutunun laboratoriya müdiri, fizika-riyaziyyat elmləri doktoru, professor S.A.Semiletovun nəzərini cəlb edir və Q.A.Ağayevə elmi rəhbər olmağa razılıq verir. Q.A.Ağayev 1963-cü ildə SSRİ EA Kristalloqrafiya İnstitutunda məqsədli aspiranturaya daxil olur və elmi tədqiqat işini prof.S.A.Semiletov və prof.X.Məmmədovun rəhbərliyi altında davam etdirir. Q.A.Ağayev az müddətdə SSRİ EA-nın «Kristalloqrafiya» jurnalında yarımkeçirici nazik təbəqələrin quruluşuna aid 4 sanballı məqalə çap etdirir. O dövrdə bu, elektronqrafiya sahəsində Azərbaycan elminin ən böyük nailiyyəti idi.

Q.A.Ağayev 1967-ci ildə prof. S.A.Semiletovun rəhbərliyi altında «İki və üç komponentli yarımkeçirici birləşmələrin quruluşlarının elektroqrafik tədqiqi» mövzusunda namizədlik dissertasiyası müdafiə edərək, «Kristalloqrafiya və kristallofizika» ixtisası üzrə fizika-riyaziyyat elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almışdır.

Q.A.Ağayev 1967-1973-cü illərdə Qeyri-üzvi və Fiziki-kimya İnstitutunun Kristallokimya laboratoriyasında Elektronqrafiya şöbəsinə rəhbərlik etmiş və ümumi tərkibi $A_n B_m$ və $A_n B_m X_p$ ifadəli yarımkeçirici birləşmələrin nazik təbəqə halında kristallaşma şəraitlərinin öyrənilməsinə, alınmış kristallik təbəqələrin quruluşlarının təyininə və bu tip birləşmələrin quruluşlarının kristallokimyəvi araşdırılmasına həsr olunmuş geniş tədqiqat işlərini davam etdirmişdir.

1973-cü ildə Q.A.Ağayev müsabiqə yolu ilə elmi tədqiqatlarla tədrisin inteqrasiyasını yaratmaq məqsədi ilə Azərbaycan Dövlət Universiteti Ümumi fizika kafedrasına dosent vəzifəsinə seçilmişdir. Universitetin tədris prosesində aktiv iştirak edən Q.A.Ağayev elmi-tədqiqatlarını da davam etdirərək kafedrada elektronqrafiya qrupu yaratmışdır.

Q.A.Ağayev tərəfindən 60-a yaxın iki və üç komponentli yarımkeçirici nazik təbəqələrin quruluşu öyrənilmiş və elmi nəticələr keçmiş SSRİ-nin mərkəzi jurnallarında və elmi mətbuatında çap olunan məqalələrdə öz əksini tapmışdır. Q.A.Ağayevin aldığı elmi nəticələr respublika, ittifaq və dünya səviyyəli elmi konfransların, konqreslərin materiallarında çap olmuşdur. Q.A.Ağayev ilk dəfə yarımkeçirici birləşmələrdə qurğusun vismutit və stibnitlərdə polisomotizm hadisəsinə aydınlıq gətirmişdir.

1994-cü ildə Q.A.Ağayev «Bəzi oktaedrik əhatəli ikili və üçlü yarımkeçirici birləşmələrin alınması, kristallik quruluşu və kristallokimyası» mövzusunda doktorluq dissertasiyasını müvəffəqiyyətlə müdafiə edərək elmlər doktoru alimlik dərəcəsi almışdır. 1996-cı ildə Bakı Dövlət Universitetinin Ümumi fizika kafedrasının professoru seçilmişdir.

Q.A.Ağayev universitetin istər elmi, istərsə də ictimai həyatında fəal iştirak etmişdir. O, uzun müddət fizika fakültəsinin həmkarlar təşkilatının sədri, fakültə dekanının müavini və 1989-1994-cü illərdə isə fakültənin dekanı işləmişdir. 1980-ci ildən fizika fakültəsinin Elmi Şurasının və 1989-1994-cü illərdə BDU-nun Böyük Elmi Şurasının üzvü olmuşdur. Q.A.Ağayev vaxtaşırı fizika fakültəsində fəaliyyət göstərən ixtisaslaşdırılmış müdafiə Elmi Şurasının üzvü olmuşdur. Q.A.Ağayev onlarla monoqrafiya, dərslik və dərs vəsaitlərinə elmi redaktorluq etmişdir.

Q.A.Ağayev fizika, kimya və geologiya fakültələrində ixtisaslaşan magistrantlar üçün nəzərdə tutulmuş «Kristalloqrafiya», «Kristallofizikaya giriş» dərs vəsaitlərinin və 100-ə yaxın elmi məqalənin müəllifidir. Q.A.Ağayev 30-dan çox respublika və beynəlxalq elmi konfransların məruzəçisi və iştirakçısı olmuşdur.

Q.A.Ağayevin rəhbərliyi ilə üç namizədlik dissertasiyası müdafiə olunmuşdur. O, 1980-ci ildən Beynəlxalq Kristalloqrafiya Cəmiyyətinin üzvü və abunəçisi olmuşdur.

Vaxtsız aramızdan gedən professor Qəhrəman Abdulla oğlu Ağayevin əziz xatirəsi övladlarının, dostlarının, tələbələrinin və onu tanıyanların qəlbində daim yaşayacaqdır.

Redaksiya heyəti